

Csillag-ösvényen hazatérek újra

Wass Albert mellszobrát avatták Budakeszin január 12-én az író születésének századik évfordulójára. Gábor Emese, Budakeszin élő művész alkotását nagy érdeklődéssel kísért ünnepség keretében adták át a város központjában.

Hargitay Lajos történész, Wass Albert Amerikából Budakeszire költözött volt munkatársa kezdeményezését a budakeszi Jobb Kor Polgári Egyesület karolta fel, s egy meghívásos pályázat eredményeként Gábor Emese, budakeszi képzőművészt bízta meg a teljes egészében civil közadakozásból létre jött szobor elkészítésével. A rendezvényt vezető Dalotti Tibor szerint a bürokratikus és politikai akadályok leküzdése közben olyan összetartást és szellemi közösséget találtak itt Budakeszin, amit soha életükben nem felejtenek el, s amely példa lehetne az egész országban.

Hargitay Lajos, az Amerikai Magyar Szépmíves Céh még egyedüliként életben lévő elnökségi tagja is felszólalt az ünnepségen. A hatvanas évek elején alapított kiadójuk összesen tizenkilenc magyar és negyvenhárom angol nyelvű könyvet és folyóirat-sorozatot adott ki, melyeket díjtalanul küldtek meg amerikai középiskolák és egyetemi könyvtárak számára, hogy felkeltse az amerikai olvasóközönség és a politikai körök figyelmét és megértessék Erdély és az erdélyi magyarság problémáját.

Takaró Mihály irodalomtörténész a XX. századi magyarság azon nagy férfiújának nevezte Wass Albertet, akinek a XX. századi magyar lét minden lehetséges helyzetét meg kellett élnie. Az 1908. január 8-án a Kolozs vármegyei Válaszúton világra jött író az ezeréves Magyarország polgáraként született meg, *anyaországi magyarként*. Aztán 1920-ban akaratán kívül *határon túli magyart* csinált belőle a történelem, 1940-ig, a II. bécsi döntésig, amikor négy esztendeig *visszatért magyar* lett a státusza. De csak 1945 húsvétjéig, mert akkor a legutolsó katonavonattal elhagyta Magyarországot, hogy *hontalan menekült* legyen 1951. szeptember 17-ig, amikor az USA hadiszállító hajóján New York kikötőjébe érkezett. Ezzel elkezdődött életének leghosszabb, *magyar emigránsként* letöltött szakasza azzal a hitvallással, hogy embernek és magyarnak kell maradni, mert ahogy Tamási Áron írja: aki embernek hitvány, az magyarnak alkalmatlan. Takaró Mihály szerint Wass Albert művészete identitásképző erő. Aki olvassa, minden sorától egy kicsit magyarrabb lesz. Budapesten született, Erdélyt

Bánkuti Ákos

sosem látott, nagyvárosban szocializálódott, családi indíttatással nem rendelkező, nagyrészt diszkókultúrában felnőtt fiatal egyetemisták mondják neki a második Wass Albert-regény elolvasása után: Tanár úr, menjünk Erdélybe! Hiszen a sivatagban is, ha eső hull, káprázatosan átváltozik a táj, bekövetkezik a csoda. Ilyen éltető eső Wass Albert művészete a magyarság szívében. Ézrt van okuk félni azoknak, akik nem akarják, hogy ez a csoda bekövetkezzen. Ahogy Kossuth szobra mellett 1848-49 az, ami eszünkbe jut, Kölcsey szobra a Himnuszt juttatja eszünkbe, s Vörösmarty szobra a Szózatot,

úgy Wass Albert szobra mellett is sok minden eszünkbe juthat: Erdély vagy a XX. századi magyar sors... De ha egy szóban kellene összefoglalnunk életét, az Vörösmarty himnuszának legfontosabb szava: rendületlenül. Egész életművével azt üzeni nekünk Wass Albert: Ébredjétek fel magyarok! Kedves magyar testvéreim, jó ébredést kívánok. - fejezte be avató beszédét Takaró Mihály.

A Jobb Kor elnöke oklevél kíséretében adta át az író életművét tisztelő magánszemélyek és cégek adományából létrejött alkotást a város alpolgármesterének, Kovács Enikőnek, aki válaszában nem csak a szobrot és az író 100. születésnapjának méltó megünneplését köszönte meg, hanem azt a példát és elkötelezettséget is, amit a világ számára a szervezők megmutattak. Ez az elkötelezettség jellemezte Wass Albertet is élete utolsó pillanatáig. Példaként történetet említett, hogy Wass Albert az 1936-os berlini olimpián sportlövészetben olimpiai bajnok lett, de mivel magyar színekben indult, valójában román állampolgárként, Románia óvást nyújtott be. Így az aranyérmét nem vehette át, csupán egy oklevéllel ismerték el teljesítményét.

A rendezvényen felszólalt még Simó József, a Czegei Wass Alapítvány magyarországi elnöke, aki beszédében a magyarság fennmaradását leginkább veszélyeztető bajok között a hitetlenséget, az istentelenséget, a szeretetlenséget, a gyermektelenséget, a nemzetlenség és a tudatlanságot említette. Bár Wass Albert gyógyírt is hagyott ezekre a bajokra, csak fel kell ütni a könyveit. A műsorban közreműködött Konkoly Borbála népdalénekes, Ferenczi Csongor színművész, az erdélyi Szentegyháza hagyományörző egyesületének huszárai, jelen voltak a Szent László lovagrend tagjai és a Vitézi rend budakeszi tagjai. Az avatás Fabinyi Tamás evangélikus püspök és Bereczki Zoltán református lelképásztor áldásával zárult.

Koós Hutás Katalin

A hivatalos ünnepség után a szervezők zártkörű rendezvényen látták vendégül a támogatókat. A több mint háromszáz főt befogadó eseményen Gulyás Dénes, a választókerület országgyűlési képviselője a jelenlévőket arról tájékoztatta, hogy március 15-ére jótékonysági koncertet szervez a kárpátaljai Beregszászon működő II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola legalább egy termének felújítására. A kétemeletes épületet 1908-1909-ben építették Jablonszky Ferenc tervei szerint. A második világháború után több éven át laktanya működött benne. Később finommechanikai üzemmé alakították, ami a rendszerváltás után csődbe ment. A teljesen lerobbant épületet 2002-ben a városi tanács a főiskolának adta. Kilencvenöt helyiségéből jelenleg harminchatot használnak, melyeket többnyire magyarországi, egy időben kormányzati adományokból újítottak fel.